خبر

معرفی شورای سیاستگذاری جشنواره تئاتر فجر

نادره رضایی، معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی طی احکامی جداگانه اعضای شورای سیاستگذاری جشنواره چهل‌وسوم تئاتر فجر را انتخاب کرد.

اعضای شورا عبارتند از سیما تیرانداز، صدرالدین زاهد، اکبر زنجانپور، حسین سلیمی، قطب‌الدین صادقی، بهزاد فراهانی، شهرام گیل‌آبادی و اتابک پورنادری. نادره رضایی در حکم خود نوشته است: «ترسیم آگاهانه چشم‌انداز، سیاست‌ها و رویکردهای اساسی رویدادهای هنری برمبنای شناخت دقیق و روشن از جنبه‌های گوناگون می‌تواند ضامن برگزاری موفق و اثربخش رویداد باشد. سرزمین هنرخیز ایران اسلامی، به‌واسطه حضور و فعالیت هنرمندان ارجمند شایسته معتبرترین جایگاه در میان مجامع هنری جهان است. به استناد آیین‌نامه برگزاری جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، مفتخریم تا از حضور و تجربه گران‌قدر جنابعالی به‌عنوان شورای سیاستگذاری چهل‌وسومین جشنواره تئاتر فجر بهره‌مند باشیم. این مکتوبه بهانه‌ای است که در یک افق بلندتر از نظرات و پیشنهادها و حضور مؤثر شما در کنار معاونت امور هنری برای راهبری تئاتر در کشور برخوردار باشیم.

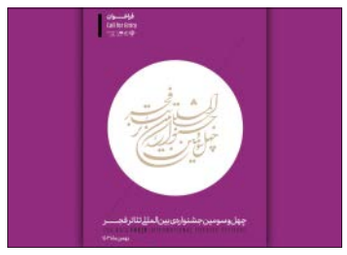

دکتر حیدر تورانی، رئیس اسبق سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی از راهکارهای تقویت فرهنگ پژوهش می‌گوید

فاجعه پژوهش‌های بازاری!

دکتر حیدر تورانی، فارغ‌التحصیل کارشناسی رشته زبان و ادبیات انگلیسی از دانشگاه تهران است. او در مقطع کارشناسی ارشد، مدیریت آموزشی خوانده و در سال ۱۳۷۹ مدرک دکتری خود را در رشته مدیریت آموزشی دریافت کرده است. در کارنامه علمی، پژوهشی و اجرایی وی می‌توان از ریاست اداره آموزش‌وپرورش تا معاونت وزارت در امور پژوهشی را ملاحظه کرد. به‌مناسبت هفته پژوهش، در محل تحریریه روزنامه جام‌جم، درخصوص اهمیت پژوهش، تأثیر تقویت روحیه پرسشگری و جست‌وجو در مدارس برای ایجاد حس کاوشگری در دانش‌آموزان، وضعیت پژوهش در مقطع تحصیلات تکمیلی و تأثیر فناوری‌های نوین بر پژوهش، با او به گفت‌وگو نشستیم.

محمد دشتی
نویسنده و پژوهشگر

یک روز در هفته پژوهش با عنوان «مدرسه، بنیان پژوهش و فناوری» نام‌گذاری شده است. با توجه به سابقه و روحیه پژوهشی شما، نظرتان در مورد گستره فرهنگ پژوهش از مدارس تا دانشگاه‌ها چیست؟

ما معلم‌ها از هر طرف که برویم بالاخره مسیرمان به مدرسه ختم می‌شود. خوشبختانه «مدرسه، بنیان پژوهش» موضوعی است که در سابقه مطالعاتی و پژوهشی من هم هست؛ اما اگر بخواهم در آغاز به ویژگی‌های یک‌فرد یا گروه پژوهشگر اشاره کنم، باید بگویم که لازم است پژوهشگر ویژگی‌هایی از جمله خبرگی، روحیه پژوهشگری، فروتنی و صبوری و روحیه همکاری و مشارکت را در خودش داشته و ضمنا نقدپذیر باشد تا بتواند پژوهش خوب و معطوف به هدفی را به سرانجام برساند. جدای از آن باید برای پژوهشی که انجام آن را برعهده گرفته، وقت بگذارد و تلاش کند این‌کار را در زمان مقرر خودش به سرانجام برساند. علاوه بر همه این‌ها نباید در کارهایش پیش‌داوری داشته باشد و تلاش کند از خطاهای مرسوم و از جمله خطای هاله‌ای بپرهیزد. و در نهایت هم این که شفاف و صادق باشد و در بیان حقایق و واقعیت‌ها صریح و شجاع باشد و حقیقتی را به‌دلیل مصلحت کتمان نکند.

امروزه و با توجه به این‌که عمل‌گرایی در حوزه فرهنگ پژوهش کمتر وجود دارد، بیشتر نیازمند چه پژوهش‌های کاربردی‌ای هستیم؟

در دنیایی که امروزه در آن به‌سر می‌بریم، پژوهش‌های کیفی خیلی کاربرد دارد؛ البته پژوهش‌های کمی هم هست و جای خودش را دارد اما گرایش اصلی به سوی پژوهش‌های کیفی است. وقتی صحبت از پژوهش و پژوهشگر می‌کنیم، اولین سؤالی که مطرح می‌شود این است که چنین پژوهشگری در کجا ساخته و تربیت می‌شود؟ چون چنین امری نمی‌تواند خلق‌الساعه اتفاق بیفتد. من شخصا اعتقاد دارم پژوهش و پژوهشگری روئیدنی است و نه خلق‌شدنی، یعنی یک فرآیند و پروسه‌ای است که باید به‌مرور اتفاق بیفتد و طبیعی است که شرایط و ویژگی‌های خاص خودش را دارد. یک پژوهشگر، زمانی می‌تواند فرد مفیدی در حوزه پژوهش باشد که از همان بنیان و پایه، درست و اصولی ساخته شود و آغاز این بنیان در مدرسه گذاشته می‌شود. در حقیقت بذر چنین محصولی در مدرسه کاشته می‌شود و به‌همین دلیل، این حرف درستی است که در هفته پژوهش و فناوری امسال، روزی را به‌عنوان «مدرسه، بنیان پژوهش و فناوری» نام نهاده‌اند. از آن جایی که نهال و اندیشه پژوهش در مدرسه شروع به شکل‌گیری و روئیدن می‌کند و در دانشگاه بارور می‌شود، توجه به تقویت و توسعه روحیه پژوهش و پرسشگری و کاویدن در مدرسه خیلی مهم و تاثیرگذار است.

یعنی بچه‌ها باید در مدرسه کار پژوهشی - که متاسفانه در برخی مدارس ابتدایی انجام می‌شود و به بچه‌ها تکلیف پژوهشی می‌دهند و البته انجام آن بر دوش والدین می‌افتد- انجام دهند؟

اصلا، به‌هیچ وجه! حرف من به‌این معنی نیست که بچه‌ها باید در مدرسه به معنی آکادمیک پژوهش و Research کنند؛ نه اصلا چنین چیزی مراد ما نیست. صحبت من این است که باید روحیه جستجوگری، کاوش و پرسیدن در مدرسه در بچه‌ها تقویت شود. چیزی که اگر ما آن را سرکوب نکنیم اساسا در نهاد بچه‌ها موجود است و همه شاهد بوده‌ایم که بچه‌ها به‌محض زبان بازکردن چگونه شروع به پرسیدن می‌کنند و دوست دارند که از همه چیز سر دربیاورند. هنر ما در مدارس و به‌خصوص در دوران ابتدایی حضور بچه‌ها باید این باشد که این پرسشگری را تقویت کنیم و البته پدر و مادرها هم در این امر نقش مهمی دارند، چون در سنین کودکی و دبستان، بیشتر اوقات زندگی بچه‌ها با والدین می‌گذرد و مهم است که خانه و مدرسه در این امر با هم هماهنگ باشند.

در حقیقت مدرسه باید روحیه پرسشگری، کنجکاوی، پرسیدن و شوق تغییر را در بچه‌ها بیش از آنچه هست پدید آورد و آن را تقویت کند. امری که باعث خواهد شد فرد در آینده تمایل بیشتری برای کاویدن، دانستن، پرسشگری و در نهایت تحقیق و پژوهش داشته باشد.

برای گسترش فرهنگ پژوهش، نقش معلم و مدرسه در ایجاد چنین روحیه‌ای به چه میزان است و نقش خانواده تاکجاست؟

نقش معلم و مدرسه برای تقویت حس و روحیه پرسشگری که می‌تواند مقدمه گرایش به پژوهش باشد خیلی مهم است؛ معلمی که نتواند روحیه مشارکت و پرسشگری را در بچه‌ها تقویت کند و مدرسه‌ای که اجازه ندهد بچه‌ها بپرسند، نه‌تنها موجب تقویت روحیه کاوشگری و جست‌وجو در بچه‌ها نمی‌شود که متاسفانه می‌تواند مانعی در این مسیر ایجاد کند و برای همیشه بچه‌ها را از پرسیدن، کنجکاوی و کاویدن و یادگیری دور کند و اگر چنین اتفاقی بیفتد، این فرصت مهم که به نوعی شخصیت بچه‌ها را شکل می‌دهد، برای همیشه از دست خواهد رفت.

چون صحبت از بنیان پژوهش در مدرسه است، چه مسیری باید طی شود تا فرزندان ما در مقاطع بالاتر و به‌خصوص تحصیلات تکمیلی انس و همراهی و همدلی بیشتری با پژوهش و کارهای پژوهشی داشته باشند؟

باید روحیه پژوهشگری در مدرسه به وجود بیاید و فرهنگ پژوهش در وجود بچه‌ها نهادینه شود تا امیدوار باشیم که در آینده بتوانند مسائل و مشکلات خود را به صورت روشمند و براساس تحقیق و پژوهش حل‌وفصل کنند. این موضوع در دوران مدرسه از آن جهت مهم است که دانش‌آموز زمانی که پا به دانشگاه می‌گذارد، با داشتن روحیه پرسشگری و کاویدن بتواند بنیان‌های نظری پژوهش در معنای روشمند آن را یادگرفته و قادر باشد که در تحصیلات تکمیلی واقعا به معنای یک پژوهشگر در رشته خود مفید و مؤثر واقع شود.

چون پژوهش در دوره تحصیلات تکمیلی جدی‌تر و یا به زبانی جدی‌ترین کار دانشجو می‌شود، نظرتان در خصوص این مقطع و وضعیت فعلی انجام پژوهش‌های دانشجویی در قالب پایان‌نامه و رساله چیست؟

تقویت پایه پژوهشی در تحصیلات تکمیلی در گرفتن درس پایان‌نامه و رساله دکتری، مهم‌ترین امری است که امروزه جدی گرفته نمی‌شود. متاسفانه فاجعه این است که حتی برخی رساله‌های دکترای ما توسط دانشجویان تا حدودی به ابتذال کشیده شده است و به‌جای انجام روشمند و باحوصله و وقت‌گذاشتن دانشجو، این پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به‌شکلی غیرحرفه‌ای و بازاری برون‌سپاری می‌شود. این امر آن‌قدر متداول شده که انجام آن توسط برخی کاسب‌های این حوزه به یک شغل رسمی تبدیل شده است. به‌گونه‌ای که اگر امروزه از حدود خیابان انقلاب و اطراف دانشگاه تهران و یا برخی محل‌های تجمع ناشران، به‌خصوص ناشران آموزشی و کمک آموزشی عبور کنید، هم آگهی‌های انجام پایان‌نامه و رساله را به‌وفور می‌بینید و هم دادزن‌هایی را که فریاد می‌زنند پایان نامه و رساله شما را در مدتی کوتاه و به‌صورت تضمینی انجام می‌دهیم.

> **روحیه جستجوگری، کاوش و پرسیدن در نهاد بچه‌ها موجود است و باید در مدرسه تقویت شود. در حقیقت مدرسه‌ای که اجازه پرسیدن به بچه‌ها ندهد، فرصت تفکر را برای همیشه از آنها خواهد گرفت**

جنابعالی در دانشگاه تدریس دارید و به‌عینه با این مسائل روبه‌رو هستید؛ وضعیت دانشجویان به‌خصوص در حوزه تحصیلات تکمیلی چگونه است؟

تجربه عینی من هم همین را می‌گوید، چون در دانشگاه تدریس می‌کنم و می‌بینم که دانشجویانم حاضر نیستند برای پایان‌نامه و کارهای پژوهشی خودشان وقت بگذارند! سؤال این است که چرا در دانشگاه‌های ما این اتفاق می‌افتد؟ این دانشجویی که ما امروز با او سر و کار داریم که یک دفعه ۲۰ ساله نشده و پا به دانشگاه نگذاشته است؛ او هم دوران کودکی، نوجوانی و جوانی داشته و بخش زیادی از عمرش را در مدرسه صرف کرده است. به‌نظر من باید اشکال را در همان کودکی و در خانه و مدرسه جست‌وجو کنیم، زیرا اگر از همان ابتدا حوصله کنیم و اجازه بدهیم که کودک حرف بزند و با اطرافیان دیالوگ و گفت‌وگو داشته باشد و بعد هم این وضعیت در مدرسه تقویت شود، در دانشگاه با این پدیده روبه‌رو نخواهیم شد که فرد بخواهد از کار تحقیقی و پژوهشی فرار کند و دانشجوی دوره فوق لیسانس و دکتری که اصل کارش تحقیق و پژوهش است، پایان‌نامه و رساله‌ی خودش را بخرد و بخواهد ناشیانه از این خریدش دفاع هم بکند!

وضعیت پژوهشی در مدارس را- طبق همان تعریفی که از پژوهش در مدارس بیان کردید- چگونه می‌بینید؟

اگر بخواهیم نگاهی به وضعیت پژوهش در مدارس داشته باشیم باید گفت وضعیت پژوهش در مدارس ما، با آنچه انتظار داریم خیلی فاصله دارد. مثلا همین که مناسبتی مثل هفته پژوهش فرامی‌رسد، تکالیفی به دانش‌آموزان داده می‌شود که نه‌تنها به کار پژوهشی نمی‌انجامد، بلکه باعث می‌شود این امر به انحراف برود. زیرا بچه‌های ما که اساسا روحیه پژوهشی ندارند و با ادبیات این حوزه هم آشنا نیستند، برای رفع تکلیف به کپی‌برداری از نوشته‌ها و دستاوردهای دیگران و همین چیزی که به «کپی‌پیست» معروف است روی می‌آورند و همین امر باعث می‌شود که چنین مناسبت‌هایی هم علی‌رغم هدف‌گذاری‌های خوبی‌که دارد در اجرا به انحراف برود و نتیجه مطلوبی که انتظار داریم حاصل نشود. نکته مهمی که در این ارتباط باید در نظر گرفته شود این است که گاهی خودمان این ماجرا را از ریل اصلی خارج می‌کنیم، یعنی وقتی که یک موضوع پژوهشی با عنوان مثلا وضعیت کرات دیگر در منظومه شمسی یا نوع زندگی دایناسورها به دانش‌آموز می‌دهیم، سنگ بزرگی است که نشانه نزدن است و طبیعی است که او هم در خصوص یک موضوع انتزاعی و بعید نتواند به‌راحتی بررسی و تحقیق کند و به کپی‌کردن از کار دیگران روی بیاورد. ولی به‌طور مثال اگر از او بخواهیم در مورد وضعیت محیط‌زیست در محله‌ای که زندگی می‌کند یا در مورد گیاهان یک منطقه از دانش‌آموزانی روستایی سؤال کنیم، انگیزه بیشتری برای کار پژوهشی (به‌معنای پرسشگری، تفحص و بررسی پیرامون یک مساله) خواهند داشت و کار به سمت رفع تکلیف نخواهد رفت.

عنوان هفته پژوهش از سال ۱۳۸۴ به هفته پژوهش و فناوری تغییر کرده است؛ مواجهه ما در دنیای فناورانه امروز با امری مثل پژوهش چگونه باید باشد؟

امروزه دنیای مبتنی بر فناوری‌های جدید، یک سری فرصت‌ها و درکنار آن تهدیدهایی را ایجاد کرده است اما نکته مهم این است که اگر کسی اهل پژوهش، تحقیق و تشخیص درست باشد، خواهد توانست از این فرصت‌های ارزشمند استفاده کند و بالعکس اگر کسی اهل تحقیق و پژوهش و آگاهی نباشد حتما در دام این تهدیدهای آسیب‌زننده خواهد افتاد. این حرف به این معنا است که اگر بنیان‌های فکری و پژوهشی‌فرد درست باشد، اتفاقا فناوری فرصت خیلی بزرگی است که بتواند با آگاهی و دانش و شناخت بیشتری نسبت به دنیای پیرامون خود واکنش نشان دهد و درعین حال به‌درستی انتخاب و در مسیر معطوف به هدف و روبه‌رشد حرکت کند.

برش

فرهنگ پژوهش؛ از هوش مصنوعی تا یادگیری معکوس

این روزها صحبت از «هوش مصنوعی» یا AI به مفهوم (Artificial Intelligence) خیلی مد شده است. موضوعی مهم که می‌گویند در این فناوری، توانایی کارهایی مثل یادگیری، استدلال، تشخیص و حل مساله نیز وجود دارد. امری که پیش از این، فقط از عهده هوش انسانی بر می‌آمد؛ اما حالا این فناوری سیستم‌ها را قادر می‌سازد تا مانند انسان فکر و اقدام کنند. یک ظرفیت بزرگ و ارزشمند که می‌تواند در کار پژوهش هم به ما کمک کند اما همین ظرفیت وقتی که بنیان فکری و پژوهشی درستی نداشته باشیم، می‌تواند تبدیل به یک تهدید شود. به این معنا که باییم خیال خودمان را راحت کنیم و از هوش مصنوعی. که این شرایط را هم دارد- بخواهیم که کار پژوهش را به‌جای ما انجام دهد. این‌ها و مثال‌هایی از این دست، می‌تواند دام‌چاله‌هایی باشد که هر فرصتی را در دنیای فناوری‌های نوین تبدیل به تهدید و آسیب کند و پژوهش هم اگر با چنین نگاهی از فناوری کمک بگیرد، حتما هیچ ارزشی نخواهد داشت. یا در موردی دیگر می‌توان از بحث یادگیری معکوس نام ببریم که فناوری‌های جدید می‌تواند به تثبیت این نوع یادگیری خیلی کمک کند. یادگیری یا کلاس درس معکوس (flipped classroom) در حقیقت روشی است که چندسالی است در جهان مطرح شده و نقطه مقابل شیوه‌های آموزش مستقیم یا سنتی است که در این شیوه فعالیت‌های کلاسی و تکالیف را وارونه یا معکوس می‌کند. به این‌صورت که دانش‌آموزها ابتدا مطالب تازه را در خانه و از طریق ویدئو دریافت می‌کنند و سپس از زمان کلاس، برای گفت‌وگو در مورد اطلاعات جدید، حل تمرین‌ها و عملی‌کردن آموزش‌ها استفاده می‌کنند. پس وقتی صحبت از فضای مجازی و دیگر رسانه‌ها می‌شود، حتما نقش فناوری‌های نوین خیلی پررنگ خواهد بود. در هر صورت، ما همیشه در خصوص اتفاقات نوپدید با چنین مشکلاتی روبه‌رو هستیم و چون زادگاه آن جای دیگری است و به‌دلیل الزامات زمانه به ما تحمیل می‌شود، اگر مواجهه درستی با آن نداشته باشیم، در تله‌های پیرامونی آن گرفتار می‌شویم.

قاب

همایش مساجد مجری اعتکاف

معاونت فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد به منظور ارتقای سطح معنوی آیین اعتکاف در مساجد استان تهران، دومین همایش مساجد مجری اعتکاف را با همکاری آستان مقدس حضرت عبدالعظیم(ع)، ستاد اعتکاف تهران و شهرداری تهران برگزار می‌کند.

این همایش فردا از ساعت ۷ تا ۱۱، در تالار شیخ صدوق آستان حضرت عبدالعظیم(ع) برگزار می‌شود.

رویداد

حضور ایران در سومین نمایشگاه کودک عراق

سومین دوره نمایشگاه بین‌المللی کودک به مدت شش روز در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی بغداد در عراق برگزار شد. در این نمایشگاه علاوه بر فعالان حوزه کودک عراقی، از پنج کشور نیز در نمایشگاه حضور داشتند. فعالان و تولیدکنندگان کودک و نوجوان ایرانی در قالب پاویون و با همکاری انجمن‌ها و مجامع (مجمع ایران نوشت، انجمن تولیدکنندگان اسباب‌بازی، انجمن محصولات آیینی، انجمن تولیدکنندگان محصولات حجاب، مجمع پوشاک کودک ایرانی-اسلامی) در این رویداد حضور پیدا کردند. محصولات بیش از ۵۰ تولیدکننده که شامل ۵۰۰ قلم محصول بود، در پاویون ایران ارائه شدند. برخی از فعالان مردمی حوزه انیمیشن و بازی‌های رایانه‌ای نیز در نمایشگاه شرکت داشتند. مباحث تحقیقات بازار و شناخت ذائقه مخاطبان از اهداف فعالان کودک و نوجوان ایرانی جهت شرکت در این نمایشگاه بودند تا براساس اطلاعات به‌دست آمده شناخت دقیق‌تری از ذائقه مخاطب کشور عراق و محصولاتی که در حوزه کودک و نوجوان وجود دارد، به‌دست آید.

پژوهش

فراخوان پژوهشی نهاد کتابخانه‌ها

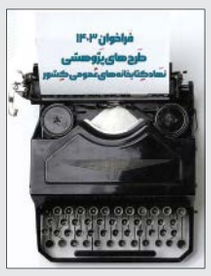

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در راستای اهمیت نگاه علمی و پژوهشی در فعالیت‌های ترویجی و توسعه‌ای نهاد، طرح‌های پژوهشی و آثار محققان و پژوهشگران را دریافت خواهد کرد. بر همین اساس معاونت برنامه‌ریزی، پژوهش و فناوری اطلاعات این نهاد طی فراخوانی طرح‌های پژوهشی با موضوع «تحلیل رفتار مشتریان کتابخانه‌های عمومی براساس داده‌های «سامان»»، «تحلیل محتوا و متن‌کاوی منابع کتابخانه‌ها و نظرات و مرورها»، «نیازسنجی و تدوین شناسنامه آموزشی برای کارکنان»، «تدوین الگوی مستندسازی دانش مدیران و کارکنان»، «پیمایش ملی نظرات مشتریان کتابخانه‌های عمومی درباره منابع غیرداستانی» و «هوشمندسازی جست‌وجوی منابع کتابخانه‌های عمومی» را منتشر کرد. لازم به‌ذکر است پژوهشگران می‌توانند پیشنهادهای خود را تا تاریخ ۳۰ دی‌ماه ۱۴۰۳ در سامانه مدیریت طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور به نشانی rpm.iranpl.ir ارسال کنند.